

nafkam

Nasjonalt forskningsenter innen
komplementær og alternativ medisin

NAFKAM

Årsrapport 2019

1	REFLEKSJONER RUNDT FJORÅRET 2019	2
2	MÅLOPPNÅELSE	3
2.1	NAFKAMS MÅL OG FUNKSJONER.....	3
3	HVORDAN OG I HVILKEN GRAD ER MÅLENE FOR TILSKUDET OPPNÅDD?	4
3.1	UTVIKLING AV KUNNSKAP OM ALTERNATIV BEHANDLING.....	4
3.1.1	<i>Tall og fakta fra CRISlin</i>	5
3.1.2	<i>Måloppnåelse på forskningsprosjektene</i>	7
3.1.3	<i>Konferanser og seminarer</i>	7
3.1.4	<i>Pasientsikkerhet</i>	7
3.1.5	<i>Verdens helseorganisasjon (WHO)</i>	8
3.2	FORMIDLING OG INFORMASJON OM ALTERNATIV BEHANDLING	8
3.2.1	<i>Satsingsområder i 2019</i>	10
3.2.2	<i>Tall og fakta på formidling</i>	11
3.2.3	<i>Måloppnåelse på formidlingsområdet</i>	12
3.2.4	<i>Formidling til/ kontakt med andre grupper:</i>	14
3.2.5	<i>Avvik fra planen for 2018:</i>	15
3.3	SØKNADER SOM BLE SENDT I 2019	15
4	REGNSKAP	16
4.1	FINANSIELL SITUASJON	16

1 Refleksjoner rundt fjoråret 2019

Høy kvalitet innen forskning er grunnleggende for at NAFKAMs samfunnsoppdrag skal kunne gjennomføres med troverdighet. I universitetssystemet gir publisering av forskning i nivå 2-tidsskrifter større uttelling enn i tidsskrifter på nivå 1. Nivå 2 er begrenset til «publiseringskanaler (vitenskapelige tidsskrifter, serier, årbøker, nettsteder og bokutgivere) som oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger, som utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere og som til sammen utgir omlag en femtedel (20 %) av fagets vitenskapelige publikasjoner».

Det er derfor med tilfredsstillende NAFKAM for 2019 kan rapportere at mer enn 40 % av publikasjonspoengene våre kom fra nivå 2-tidsskrifter. Vår forskning er dermed både kvantitets- og kvalitetsmessig klassifisert i toppsjiktet både sammenlignet med instituttet vi tilhører på universitetet, og også i forhold til andre sentre utenfor spesialisthelsetjenesten.

Det finnes ikke tilsvarende nasjonale kvalitetssystemer for formidlingsdelen av vår virksomhet. Nivået på aktiv, utadrettet formidling økte dog i 2019, gjennom både foredrag, nettbasert dialog, oppslag i pressen samt kronikker/ debattinnlegg i ulike medier.

NAFKAM leverer kunnskap og tjenester innen et område som fremdeles anses kontroversielt i den norske offentligheten. Det er dermed viktig at vi hele tiden er oppmerksom på både utvikling og debatt på området.

Til tross for at det er over 15 år siden lovverket for det alternative behandlingsfeltet ble vedtatt endret, kunne man enda i fjor fremdeles lese eksempler i media på uheldig markedsføring og utøvelse av slik behandling. Dette burde tilsammen føre til en økt bevissthet om kompetansenivå, roller og ansvar hos den enkelte utøver, men det synes ikke som at det enda er grunnlag i bransjen for å forvente økt profesjonalisering gjennom felles krav om kompetanse og andre faktorer for å heve kvaliteten og seriøsiteten i bransjen.

Tendensen til fragmentering og fraksjonsdannelse i bransjen økte i 2019, noe NAFKAM vurderer som mindre heldig. Herunder noterte vi også en fortsatt vandring inn og ut av behandlingsbegrepet og lovens virkeområde blant enkelte tilbydere av tjenester i gråsonen mellom helserelatert behandling (ref lovens §2) og skjønnhetspleie/ velvære. Dette kan føre til at deres ansvar og plikter, samt pasientenes sikkerhet faller.

Nivået av regulering av bransjen var også i fjor under debatt, særlig når det gjaldt krav til kompetanse generelt, og medisinske kunnskaper spesielt, samt en tydeligere innramming av kommersielle åndelig baserte tjenester. I 2019 leverte flere utøvergrupper søknad om autorisasjon som helsepersonell.

I året som gikk ble vi også gjort klar over flere norske nettsteder som promoterer alternative behandlingsformer og -helseforståelse, dog uten å tilby behandlingstjenester og – produkter.

Det er rimelig å anta at publikum også på dette området vil kunne bli utsatt for bevisst spredning av potensielt uklare nyheter innen sykdom, helse og behandling.

Av positive trekk vi festet oss ved i 2019, var at vårt fokus på sikkerhet og risiko ved alternativ behandling synes å ha etablert seg som et kjennetegn ved oss, også i en viss grad innenfor bransjen.

2 Måloppnåelse

Et av NAFKAMs to mål er å utvikle kunnskap om hva alternativ behandling kan bidra med, for å lindre eller forkorte sykdommer, bedre livskvalitet, øke evne til mestring av livssituasjoner og bedre uønskede sider ved sykdomsopplevelser.

2.1 NAFKAMs mål og funksjoner

I kontrakten (2011/5379-4) står det følgende om NAFKAMs mål og funksjoner:

«Senterets hovedoppgave/funksjoner er: forskning, informasjon, rådgivning, samarbeid med det alternative behandlermiljø, drift av Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling (NIFAB), utvikling av undervisningsopplegg»

I tildelingsbrevet fra Helsedirektoratet for 2019 bekreftes dette overordnede målet: «Målet med tilskuddet er at Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) og nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling (NIFAB) utvikler og formidler kunnskap om hva alternativ behandling kan bidra med, for å lindre eller forkorte sykdommer, bedre livskvalitet, øke evne til mestring av sykdomssituasjoner og bedre uønskede sider ved sykdomsopplevelser.»

3 Hvordan og i hvilken grad er målene for tilskuddet oppnådd?

Helsedirektoratet har angitt at vurdering av i hvilken grad målene for tilskuddet er oppnådd skal gis i forhold til følgende kriterier:

1. Beskrivelse av utførte tiltak for å utvikle kunnskap om alternativ behandling.
2. Beskrivelse av utførte tiltak for å formidle kunnskap om alternativ behandling.

I henhold til årsplan for 2019 vurderer vi måloppnåelsen som god, til tross for at enkelte prosjekter ikke ble ferdige. Dette skyldes i hovedsak faktorer som manglende finansiering, og mer fravær, permisjoner og flere oppdrag enn forventet som måtte løses ad hoc.

Noen av ad hoc-oppdragene gjaldt:

- Rådgivning til Forbrukertilsynet
- Besvarelse av WHO-skjema omkring Norges regulering og politikk på området T&CM, på vegne av helsemyndighetene

Måloppnåelsen er konkretisert/ spesifisert som følger:

3.1 Utvikling av kunnskap om alternativ behandling

Senterets vitenskapelige produksjon var som nevnt også høy i 2019.

Nedenfor har vi lenke til en liste over pågående forskningsprosjekter. Blant disse vil vi trekke fram ett som særlig pasientnært og relevant:

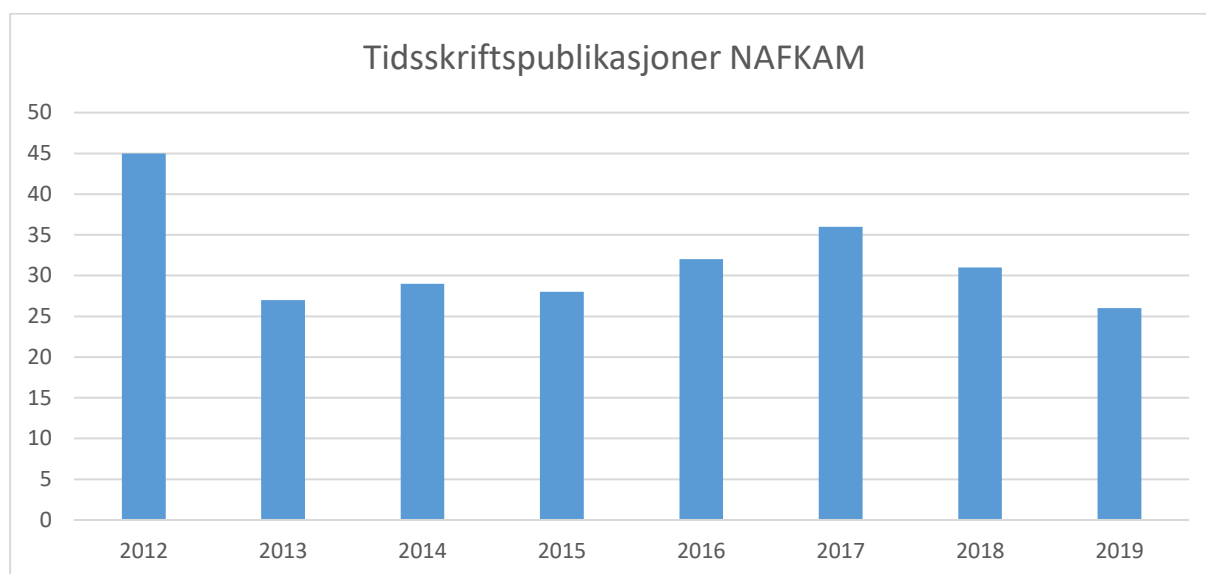
Behandling av bihulebetennelse med soneterapi:

Bihulebetennelse er ansett som en mild, selvbegrensende øvre luftvegsinfeksjon uten kurativ behandlingstilnærming i det offentlige helsevesen. Til tross for dette forskrives det ofte antibiotika i tidlig fase. Helsemyndighetene arbeider for å redusere antibiotikabruken, og det er derfor et klinisk område hvor ikke-medikamentelle tilnærminger kunne være særdeles velegnet. Norske soneterapeuter erfarer rask og god klinisk respons hos disse pasientene, og formålet med studien er å undersøke om det er en statistisk indikasjon for å påvise en effekt av soneterapi ved akutt

bihulebetennelse i en større klinisk studie. Dette er en modell for klinisk forskning innen feltet alternativ behandling som NAFKAM også ønsker å ta i bruk på andre behandlingsområder.

3.1.1 Tall og fakta fra CRISin

ISM får årlig en resultatbasert tildeling på grunnlag av publikasjoner. For 2019 utgjorde NAFKAM sin andel av disse vel 6,7%, og ga en tildeling av tilsammen 99 900 kroner. Totalt publiserte NAFKAM-forskerne 26 tidsskriftpublikasjoner, som tilsvarer nesten 7 publikasjoner per vitenskapelig ansatt.

Figuren viser at det i 2019 ble publisert 26 tidsskriftpublikasjoner ved NAFKAM. Dette var en liten nedgang fra 2018, og forskerne ved NAFKAM sto i fjor for vel 6% av den samlede vitenskapelige publikasjon ved ISM.

Kategorifordeling for Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin

Kategori	2019
Tidsskriftpublikasjon	26
Konferansebidrag og faglig presentasjon	22
Bok	0
Rapport/avhandling	0
Del av bok/rapport	1
Oversettelsesarbeid	0
Mediebidrag	9
Kommersialisering	0
Kunstnerisk og museal presentasjon	0

Kunstnerisk produksjon	0
Produkt	0
Informasjonsmateriale	1
SUM	59

Differensiering av tidsskriftpublikasjoner for Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin

Kategori	2019
Vitenskapelig artikkel	15
Vitenskapelig oversiktsartikkel/ review	1
Populærvitenskapelig artikkel	1
Sammendrag/ abstract	1
Kronikk	4
Leder	1
Anmeldelse	0
Short communication	0
Leserinlegg	0
Brev til redaktøren	0
Errata	0
Intervju	0
Fagartikkel	3
SUM	26

Antall studenter

Kategori	2019
Fullført doktorgrad	1
Fullført mastergrad	0
Pågående PhD-stipendiater	0
Pågående masterstudenter	0
SUM	1

3.1.2 Måloppnåelse på forskningsprosjektene

- Nafkam hadde i 2019 17 pågående forskningsprosjekter. Flere av disse er eksternt finansiert, NAFKAM fikk innvilget 3 søknader om eksternt finansiering i 2019.
- Forskningsprosjektene ved NAFKAM har en større, tverrfaglig arbeidsgruppe som en del av prosjektgruppen, flere med sentrale internasjonale partnere i USA, England, Tyskland og de nordiske land. Dermed ble målet om å i større grad forankre NAFKAMs forskning flerfaglig og innhente internasjonalt kompetanse oppnådd.
- NAFKAM-ansatte publiserte i 2019 tilsammen 5 systematiske oversiktsarbeider og meta-analyser. Målet er 1-2 systematiske oversiktsarbeider hvert år.

[Nærmere beskrivelse av forskningsprosjektene kan leses her.](#)

3.1.3 Konferanser og seminarer

NAFKAMs forskere har i 2019 bidratt på følgende konferanser og seminarer:

- NNH Forskingskonferanse/årsmøte i Oslo
- Experts Quality-Panel" and "Guidelines-Workshop" for clinical trials in Homeopathy, HRI conference i London
- Samisk helse- og sosialfaglig seminar i Stjørdal
- Klemetspelet – Jamtjordmartnan på Hemnes
- EAN-5th Congress of the European Academy of Neurology i Oslo
- iPING - Pattern identification used in teaching, clinical practice and research i Seoul
- 14th International Congress on Complementary medicine Research i Brisbane
- The 16th international conference of integrative oncology i New York
- Art as healing, seminar i Rovaniemi
- Seminar om Indigenous Data Sovereignty network i Tromsø
- Workers in the Cold (NIVA) i Tromsø
- Cold Weather Seminar (forsvaret) på Gardemoen

3.1.4 Pasientsikkerhet

Den overordnede hensikten med NAFKAMs virksomhet er å bidra til økt pasientsikkerhet. Vi genererer, oppsummerer og formidler forskning slik at pasienter i Norge kan ta opplyste og trygge valg når de vurderer alternativ behandling.

NAFKAM var også i 2019 til stede på de offentlige arenaer hvor pasientsikkerhet blir debattert. I tillegg bidrar vi med vår kompetanse overfor forvaltningen for å sikre at lover og forskrifter gjenspeiler de utfordringer som finnes på pasientsikkerhetsområdet innen alternativ behandling.

- Internasjonalt er vi en sentral støttespiller for WHO i deres arbeid med å bedre sikkerheten verden over for de som bruker alternativ behandling. I 2019 omhandlet dette spesifikt direktørens ledelse av en WHO utredning om eventuell integrering av alternativ behandling i staters helsevesen (Se nedenfor).
- Lokalt/ i Norge vil vi generelt trekke fram en stor produksjon av nye og relevante terapibeskrivelser på nettleksikonet; prosjektet «Kreft og kosthold» overfor sårbare pasienter; samt flere kronikker/ debattinnlegg om pasientenes juridiske sikkerhet.

3.1.5 Verdens helseorganisasjon (WHO)

NAFKAMs utnevning som et World Health Organization (WHO) Collaborating Center medfører at vi hvert år utfører et sett av aktiviteter, og rapporterer dette i henhold til kontrakten med WHO. Årsrapporten til WHO for 2019 er levert, og er vedlagt denne årsrapporten.

Et pågående oppdrag vi anser spesielt viktig, også for norske helsemyndigheter, er at WHO forbereder en rapport som skal gi veiledning til de medlemslandene som ønsker å integrere alternativ behandling og skolemedisin. Det er nedsatt en internasjonal ekspertgruppe på tre personer som skal utrede dette spørsmålet og forberede rapporten. Gruppen ledes av vår direktør Vinjar Fønnebø og ventes å levere sin rapport høsten 2020.

3.2 Formidling og informasjon om alternativ behandling

I tillegg til forskning har NAFKAM i oppdrag fra helsemyndighetene å produsere og tilby den norske befolkningen lettfattelig, kvalitetssikret og kunnskapsbasert informasjon om alternativ behandling, ment som beslutningsstøtte ved vurdering av slik behandling. Den overliggende hensikten med dette er å bidra til økt pasientsikkerhet og tryggere valg for egen helse.

Utførelsen av dette oppdraget ivaretas av NAFKAMs informasjonsavdeling, hovedsakelig gjennom åpen og trygg informasjon på internett. 2019 var det første fulle driftsåret for vårt nye, felles nettsted *nafkam.no*, hvor også spesialbibliotekene *cam-cancer.org* og *cam-regulation.org* er integrert. Samlingen av alle våre tjenester under ett navn og nettsted var i tråd med anbefalingene fra Oxford Research i den eksterne evalueringen i 2014/15.

Informasjonsoppdraget og oppgavene som tidligere var spesifikt lagt til «NIFAB» ivaretas nå altså fullt ut av NAFKAMs informasjonsavdeling. I tillegg til drift og utvikling av nettsidene tar avdelingen imot og besvarer henvendelser fra pasienter, helsepersonell og journalister; holder foredrag i pasient- og profesjonsforsamlinger; overvåker behandlingsmarkedet og driver NAFKAMs virksomhet i sosiale medier.

- **Det norske nettleksikonet på NAFKAM.no** ble oppdatert og utvidet med mer enn 30 nye artikler om utbredte alternative behandlingsformer, selvhjelpsprogrammer og behandlingsprodukter. Leksikonet teller nå i alt nesten 200 artikler skrevet for pasienter som bruker eller vurderer å bruke alternativ behandling. I 2019 ble det besøkt fra mer enn 130 land, men i all hovedsak fra Norden. NAFKAM.no hadde i 2019 i alt 194.540 besøk fra 157.482 unike brukere, som leste i alt 301.953 sider.
- **Spesialbiblioteket CAM Cancer** inneholder oppsummeringsartikler utarbeidet av NAFKAMs internasjonale ekspertgruppe på temaet alternativ kreftbehandling. Innholdet er ment å avhjelpe dialogen mellom helsepersonell og kreftpasienter. Biblioteket registrerte besøk fra nesten 200 land i 2019, med en særlig høy dekning blant engelsk- og tyskspråklige land. Gjennom en intensjonsavtale med DGHO (*Deutsche Gesellschaft für Hämatologie und Medizinische Onkologie*) er de rundt 80 oppsummeringsartiklene i biblioteket også gjort tilgjengelig for tyskspråklig helsepersonell på www.onkopedia.com. CAM Cancer hadde i 2019 i alt 67.410 besøk foretatt av i alt 58.051 brukere, som leste i alt 44.555 sider.
I spesialbiblioteket CAM Regulation samler og presenterer NAFKAM lovverket for tilbud og bruk av alternativ behandling, samt opplysninger om det offentlige ansvar og pasientsikkerheten i 39 europeiske land. Oppsummeringene er basert på funnene i EU-prosjektet CAMbrella. I 2019 ble det gjort oppdateringer av både innholdet og bibliotekets struktur, og det ble registrert besøk fra mer enn 140 land, med høy representasjon fra Europa og blant engelskspråklige land generelt. CAM Regulation hadde i 2019 i alt 6093 besøk foretatt av i alt 5129 unike brukere, som i alt leste 12.279 sider.
- **Totalt** ble NAFKAMs samlede nettbaserte tjenester i 2019 brukt av nesten 230.000 unike brukere, som foretok over 275.000 besøk og leste i alt over 450.000 sider.

NAFKAM deltar også i ICCR (*The International Collaboration on Complementary Therapy Resources*) som er et ikke-kommersielt, internasjonalt samarbeid med nasjonale og/ eller statlig finansierte informasjonskanaler om alternativ behandling. ICCR har til hensikt å dele beste praksis og

optimalisere ressurser for å forbedre nettbasert informasjon om feltet overfor både pasienter og helsepersonell. Nettstedet iccrinfo.org hostes av NAFKAM.

3.2.1 Satsingsområder i 2019

Pasientsikkerhet gjennom informasjonskvalitet:

- Både NAFKAM.no og CAM-Cancer.org gjennomgått av den internasjonale Health on Net-stiftelsen, og besto deres kvalitetsstandard til helseinformasjon på nett (HoN-code).
- Nytt, felles nettsted ble tatt i bruk. Dette har gitt mer brukervennlige sider for publikum ved at alt vårt innhold er samlet og tilgjengelig fra ett sted; responsiv (mobilvennlig) design, samt at NAFKAM nå oppfyller de høyeste kravene til universell utforming.

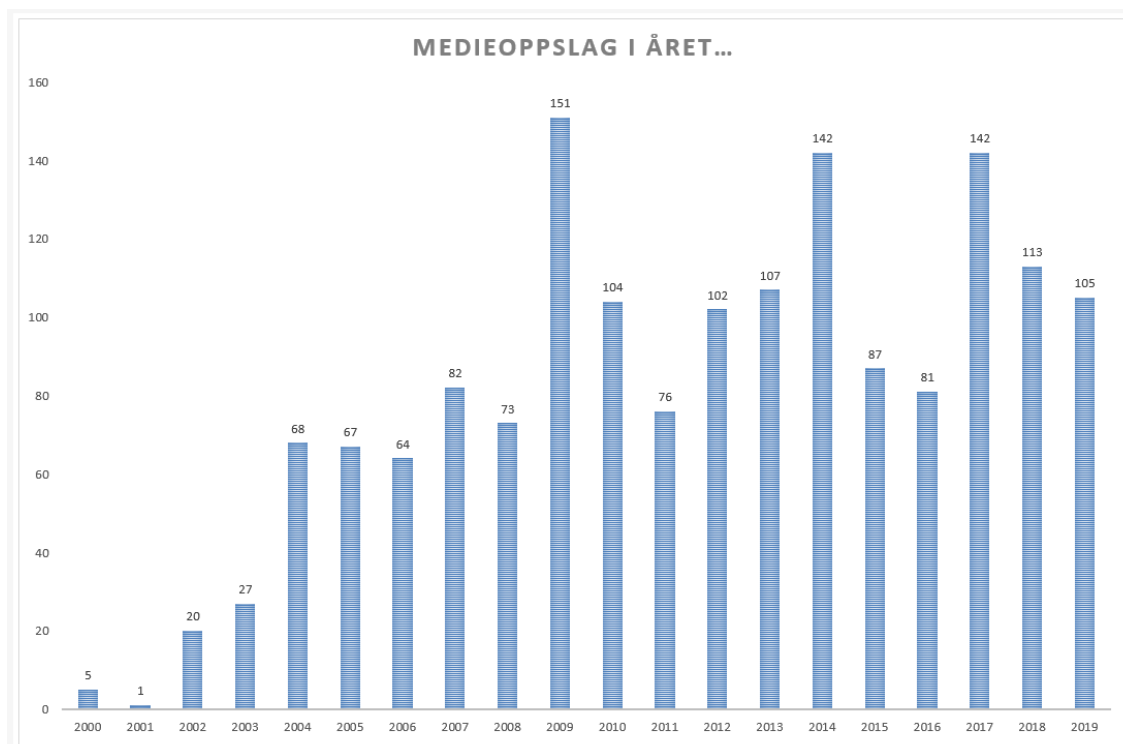
Pålitelig informasjon om behandling av barn:

- Nettstedets temaseksjon om dette ble utvidet og oppdatert.

Informasjon til fremmedspråklige i Norge:

- Flere artikler på det norske nettleksikonet ble oversatt fra norsk til engelsk
- Meldinger i sosiale medier ble publisert også i engelsk utgave
- Forskningsnettverket for Flyktningehelse ved UiT ble nedlagt, men NAFKAM meldte sin interesse for temagruppen Backyard Medicine ved Allmenntmedisinsk forskningsgruppe, som viderefører noe av dette arbeidet. Vårt mål for dette er å skaffe oss et bedre grunnlag for å eventuelt særskilte informasjonstiltak overfor pasienter fra andre kulturer og helsesystemer.

3.2.2 Tall og fakta på formidling

I 2019 ble det registrert mer enn 100 oppslag der NAFKAMs ansatte og/ eller informasjon på nett ble nevnt/ henvist til i norske medier.

Bruk av NAFKAMs informasjon

Nettstedene NAFKAM.no og de underliggende cam-cancer.org og cam-regulation.org utgjør nå til sammen det som i oppdraget benevnes som «nasjonalt informasjonssenter». Besøksstatistikken kan si noe om vår kjennskap/ synlighet på individnivå, og om volum/ andel i befolkningen som oppsøker og bruker vår informasjon:

I 2019 registrerte vi i alt 275.000 besøk på nettsidene våre, foretatt av i alt 230.000 unike brukere, som leste til sammen 455.000 sider. Det var en ikke uventet nedgang fra året før, som vi tilskriver skiftet til nytt nettsted og nettadresse i 2018: Majoriteten av besøket vårt kommer via søk på Google, og det tar tid å oppnå like høy rangering i søkemotorer som det vårt gamle nettsted hadde opparbeidet seg gjennom ti år. I tillegg må vi regne at noe av publikums informasjonsbehov dekkes ved økt aktivitet i andre kanaler, så som sosiale medier. Ved utgangen av året hadde NAFKAM til sammen over 3000 følgere i slike kanaler.

Andelen nye brukere på nettstedet var fremdeles høy (over 70%); noe som kan bety at vi også i 2019 ble kjent blant nye målgrupper, samt at publikum har konkrete ærender og grunner for å oppsøke

oss. Vi registrerte også i fjor at besøket forhøyes rett etter medieoppslag om alternativ behandling, noe vi tolker som aktualitet og tillit: når temaet er framme i mediebildet og samfunnsdebatten, snur publikum seg til oss for upartiske og forskningsbaserte fakta.

Skiftet av navn og nettside i 2018 gjør det for tidlig både å sette mål for forventede besøkstall og beregne måloppnåelse ut fra dette. Uten ekstra satsing på betalt markedsføring i søkemotorer vil vi alltid oppleve at kommersielle krefter betaler seg forbi oss på listen over søkeresultater.

3.2.3 Måloppnåelse på formidlingsområdet

Økt synlighet og kjennskap overfor nye grupper: Vi la i 2019 særlig vekt på tiltak for å øke synligheten og publikums kjennskap til oss *utenfor* våre egne kanaler og arenaer, og å prioritere sentrale aspekter ved pasientsikkerheten. Dette arbeidet fortsetter i 2020. Økt kjennskap genererer flere henvendelser og invitasjoner. Til tross for spesialisering og rendyrking av arbeidsoppgaver, må vi innse at vi har en liten stab hvor normal andel sykefravær får konsekvenser i form av utsettelse/ omprioritering av utadrettet arbeid som dette.

Presse og media: I fjor ble det registrert i alt 105 medieoppslag der vi ble intervjuet eller henvist til som kilde. Det var noen færre enn året før, men mer enn 2 oppslag pr uke tolkes som at vi er kjent og har tillit hos media som en solid faktakilde på et kontroversielt felt som kan preges av falske nyheter. Detaljer om dette fins på våre nettsider under «Presseklipp». Oppslag i pressen er en viktig del av arbeidet med synlighet, idet vi der når publikum som *ikke* kjenner til eller har brukt oss tidligere. Vi tolker tallene også som at vårt arbeid med oppfølging av pressen bærer frukter, ved at vi ser at samme journalister benytter oss flere ganger.

NAFKAM i samfunnsdebatten: Antallet presseoppslag om og med oss avhenger til en viss grad av hendelser utenfor oss og av samfunnsdebatten om alternativ behandling. I 2019 opplevde vi at en stor andel av oppslagene handlet om åndelig baserte helbredelsestjenester; kompetansekrav for behandlerne, samt om kilder som influerer og promoterer alternativ behandling uten å selge konkrete tjenester/ produkter.

Våre ansatte deltok direkte i samfunnsdebatten med flere egne innlegg og kronikker i ulike tidsskrifter, og vi deltok i flere folkemøter og faglige fora blant både helsepersonell, pasientgrupper og alternative behandlere.

Prosjektet «Kreft og kosthold» ble avsluttet, og vi noterte oss der å ha medvirket på 20 folkemøter med til sammen rundt 1500 deltakere. Vårt fokus på pasientsikkerhet ble lagt godt merke til, selv om vi ikke har sikre brukstall på andre enn våre egne plattformer.

Utvikling av nettstedene: Innholdet økte, særlig på seksjonen om kreft og alternativ behandling; herunder nesten femti artikler i samarbeidsprosjektet «[Kreft og kosthold](#)» sammen med Kreftforeningen. For å øke nettstedets relevans ble det i 2018 bestemt et løft på innholdssiden i 2019, og i tillegg til de femti nevnte ble det i fjor publisert 30 nye artikler på norsk, og flere eksisterende artikler ble oppdatert og utstyrt med illustrasjoner.

Mot slutten av 2019 ble den nye seksjonen «[Forskeren forteller](#)» lansert. Her forteller NAFKAMs forskere i et folkelig språk om sine prosjekter og publikasjoner. Seksjonen har blitt godt tatt imot både fra forskerne og publikum. Videre ble det iverksatt en rekke samleartikler med fellesstoff og pekere. Disse effektiviserer produksjonen og vedlikeholdet av innholdet betydelig.

Fjoråret var også det første fulle driftsåret med mobilvennlige (responsive) nettsider, og vi noterer at den negative trenden vi så fra 2015-18 for besøket fra mobile enheter har snudd: I fjor representerte andelen mobile enheter mer enn 60% enn besøket, noe som er mer enn 10 pp mer enn året før. Siden trafikken til nettstedet domineres av behandlingsspesifikke søk i eksterne søkemotorer satte vi i fjor i verk en oppdeling og rendyrking av innholdet i artiklene. Hensikten var å gi publikum raskere tilgang til det de lurer på, og at vi unngår repetisjon av innhold på flere sider. Besøksstatistikken tyder på at dette har oppfylt sin hensikt, både når det gjelder tidsbruk og antall sider pr besøk.

Antall direkte henvendelser og besvarelser fra publikum har i mange år ligget stabilt på rundt 100. Mens økt synlighet skulle tilsi en økning i dette, oppveies dette kanskje av større innhold og enklere struktur på nettsidene, samt økt aktivitet i sosiale medier. Pasienters søken etter informasjon om ulike helsetilbud synes også å være i bevegelse fra «gamle» metoder så som telefon og epost over til sosiale medier, som gjør det lettere for dem å følge med i og å delta i dialogen. Vi postet i fjor rundt 200 meldinger i sosiale medier – rundt 4 ganger pr uke, og omtalte våre egne prosjekter og aktiviteter i større grad enn tidligere. Dialogen på sosiale medier økte, også mellom forskerne og publikum.

Forskningsstøtte: Også formidlingen av vår egen forskning ble styrket i året som gikk. I tillegg til seksjonen «Forskeren forteller» supplerte vi mange artikler med interaktiv infografikk, og det ble gitt

kommunikasjonsfaglig støtte ved forskernes ulike bidrag i samfunnsdebatten. Våre seniorforskere anses av pressen som «eksperter» på området, noe vi er fornøyde med. Rutinemessige kommunikasjonsplaner for forskningsprosjekter og informasjonsfaglig bistand ved prosjektsøknader ble påbegynt.

Myndighetsstøtte: NAFKAM bistod Forbrukertilsynet i oppdateringen av deres informasjon og råd til pasienter som søker alternativ behandling, samt til tilbydere/ utøvere av slik behandling.

Norske helsemyndigheter benytter informasjon fra vårt nettsted i vurderingen av autorisasjonssøknader fra utøvergrupper. I 2019 mottok Helsedirektoratet tre slike søknader: fra akupunktører, osteopater og naprapater.

NAFKAM deltok også i fjor i den nasjonale holdningsundersøkelsen Helsebarometeret, og presenterte våre funn til medlemmene i Helse- og omsorgskomiteen. Funnene understreket at befolkningen anser kompetanse og faglig bakgrunn som den største trygghetsfaktor hos helsearbeidere, og at de forventer dette hos alle profesjonelle aktører i helsemarkedet.

Vi ga også tilbakemelding til NAVs foreslåtte nasjonale aktivitetsplan for oppfølging av CFS/ ME-pasienter; der flere former for selvhjelp så vel som bruk av alternativ behandling/ behandler anses som egnet til egenaktivitet.

NAFKAM ble også forespurt om å bidra i den svenske [Asplund-komiteens arbeid](#) med forslag til ny regulering av det alternative behandlingsmarkedet. Komiteen ble oppnevnt i 2018 og leverte sin rapport med anbefalinger til svenske helsemyndigheter i mai 2019.

3.2.4 Formidling til/ kontakt med andre grupper:

- Introduksjonsmøte med presentasjon, til [Norsk forening for allmenmedisin](#).
- Foredrag i nasjonalt nettmøte for [KEFF – Kliniske ernæringsfysiologers forening](#) - om alternative kostråd/ dietter og alternativ behandling generelt
- Undervisning av bachelorstudentene i klinisk ernæring ved UiT, med fokus på egen/ alternativ behandling gjennom alternative kostråd/ dietter ved kreft – basert på CAM Cancer.
- Møte med [Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse](#), for kartlegging av felles målgrupper/ områder.

- Undervisning av studenter i kreftsykepleie ved [VID vitenskapelige høyskole i Oslo \(Diakonova\)](#), om alternativ behandling ved kreft

3.2.5 Avvik fra planen for 2019:

Noen planlagte tiltak ble vedtatt satt på vent, hovedsakelig levende bilder/ video og nytt elektronisk nyhetsbrev. Økt synlighet og flere forespørsler/ invitasjoner medførte til en viss grad omprioritering av planlagte presentasjonstiltak.

Samlet sett mener vi at NAFKAM i 2019 hadde en høy tilstedeværelse i sosiale medier, presse/ media og samfunnsdebatten forøvrig, og vurderer det slik at synligheten og publikums kjennskap til oss som en objektiv formidler av forskningsbaserte fakta økte.

3.3 Søknader som ble sendt i 2019

Avslutningen av formidlingsprosjektet «Kreft og kosthold», som ble finansiert av Extrastiftelsen, ble omsøkt overført til 2019 og fokusert på helsepersonell. NAFKAM var derfor også i 2019 engasjert av Kreftforeningen i dette prosjektet. I dette bidro vi til økt kjennskap og formidling av den forskning til pasienter og helsepersonell som vi har samlet og presentert på CAM-Cancer.

I 2019 sendte vi ut åtte søknader, hvorav tre ble innvilget. NAFKAM sendte to til Rosa Sløyfe/Kreftforeningen, én til Open call Kreftforeningen, én til NFR, én til Kone Foundation, én til Ekhaga Foundation, én til Sjøbergstiftelsen og én til Helse Nord. Den ene søknaden til Rosa Sløyfe/ Kreftforeningen på prosjektet «Fatigue hos brystkreftoverlevende - er akupunktur et behandlingstilbud» ble innvilget. Det ble også søknaden til Kone Foundation med prosjektet «Art as healing: SLOW-THINKING LABORATORIES: Can they turn loneliness into creative solitude? » og søknaden til Ekhaga Foundation med prosjektet «The Impact of Wilderness Therapy on Mental and Physical Health of Childhood Cancer Survivors: A pilot randomized controlled trial (RCT)» .

4 Regnskap

4.1 Finansiell situasjon

	Inngående balanse 01.01.19	Inntekter 2019	Utgifter 2019	Utgående balanse 31.12.19
NAFKAM	126 433,-	-13 800 000,-	13 238 362,-	-688 071,-

NAFKAM fikk i 2019 utbetalt 13 800 000,- fra Helsedirektoratet.

I 2019 har NAFKAM fått ekstern finansiering fra Swiss Cancer League på 25 873,-, fra Swiss Cancer Research 103 493,-, og fra DGHO et beløp på 135 664,-. I tillegg mottok NAFKAM 107 989,- fra KOKON som tilskudd til lønn for ansatt i forbindelse med samarbeid om kvalitetsutvikling av informasjon om kreft og alternativ behandling.